

Nee tenzij onderzoek Herontwikkeling fort 't Hemeltje

Datum: 18-10-2012
Opgesteld door: Staatsbosbeheer Regio West, mevr. C. Meeusen en dhr. A. Smit
Status: Definitief

1. Aanleiding

Staatsbosbeheer is eigenaar van fort 't Hemeltje en initiatiefnemer van de project herontwikkeling. Deze plannen zijn ontwikkeld in samenwerking en met financiering van Provincie Utrecht en gemeente Houten. Hierbij worden de volgende gezamenlijke doelen nagestreefd:

- instandhouding van het fort als cultureel erfgoed;
- het fort op beperkte schaal beleefbaar en toegankelijk maken;
- natuurwaarden behouden en versterken;
- nieuwe hoogwaardige functie toevoegen (kantoor).

2. Bestaande situatie gebruik

Het terrein is 7,8 hectare groot en is gelegen binnen de Ecologische Hoofdstructuur. Het fort is onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie en is een Rijksmonument. Het vigerende bestemmingsplan is een partiële herziening van het bestemmingsplan 'Oudwulverbroek' dat op 22 juni 2004 is vastgesteld en is goedgekeurd op 11 januari 2005. In het bestemmingsplan Oudwulverbroek is aan het perceel waarop het fort is gelegen de bestemming 'Fort' gegeven en het hele complex is nader aangeduid als 'beschermd rijksmonument in het kader van de monumentenwet, terrein (niet archeologisch)'. Tevens zijn de fortwachterswoning en de gebouwen aangeduid als 'beschermd rijksmonument in het kader van de monumentenwet, gebouwd'. Bijlage 1 en 2 laat de ligging van het fort en een luchtfoto van de locatie zien.

Het fort bestaat uit 7 gebouwen, een gracht en graslanden afgewisseld met struwelen en hogere bomen. Het huidige gebruik van het fort kan als volgt worden beschreven:

Onderdeel	Gebruik
Loods	dagelijks gebruik door Stichting Werk aan de Linie als timmerwerkplaats en opslaglocatie van groot materieel
Gebouw A	geen gebruik
Gebouw B	opslaglocatie en gebruik bij rondleidingen
Gebouw D	geen gebruik
Gebouw E	gebruik als opslaglocatie
Kazerne F	incidenteel gebruik bij rondleidingen en vergaderingen
Woning, tuin en schuren	Reguliere bewoning
Gracht	aalvis en schubvisrecht verhuurd
Buitenfort	rondgaand wandelpad
Voorterrein	Parkeerplaats
Binnenterrein	parkeerplaats en verkeersweg
Overig	Op het fort worden regelmatig rondleidingen gegeven

In bijlage 3 is een plattegrond van de ligging van bovengenoemde gebouwen opgenomen. Een verdere beschrijving van deze gebouwen is opgenomen in bijlage 4.

3. Bestaande natuurwaarden

Met het oog op de geplande ontwikkelingen heeft Staatsbosbeheer aan Van der Goes en Groot in 2010 opdracht verleend om onderzoek te doen naar het voorkomen van beschermde flora en fauna op het fortterrein. Daarnaast is in 2010 een uitgebreide vegetatiekartering uitgevoerd door bureau Natuurbalans- Limes Divergens. Onderstaand een beknopte samenvatting van deze resultaten. Op www.waarneming.nl zijn geen aanvullende waarnemingen aangetroffen van beschermde flora en/of fauna.

3.1 Planten

De waardevolste vegetatie op dit fort zijn de Glanshaverhooilanden op de hoge wallen op het fort. De grasvegetaties langs de gracht zijn soortenarmer en ruiger. Het grasveld op het buitenfort ligt lange tijd in de schaduw, waardoor het grasveld weinig soortenrijk is. Op het fort komt veel dicht meidoornstruweel voor, de ondergroei bestaat voornamelijk uit mossen; brandnetel en braam vormen hier en daar dichte ruigtes. Op vochtigere bodem komen ruigtes voor van Harig wilgenroosje of Braam met moerassoorten. Bosjes komen maar weinig voor, de kruidlaag is soortenrijk, met Geel nagelkruid, Hondsdraf en Look-zonder-look, of kruiden ontbreken. In de boomlaag komen es, Gewone esdoorn en linde voor. In de struiklaag is Eenstijlige meidoorn de belangrijkste soort. De bossen buiten de gracht zijn vergelijkbaar. Naast de oprijlaan ligt een klein hakhoutbosje van Gewone esdoorn. De gracht is voor ruim de helft dichtgegroeid met Gele plomp en Grof hoornblad. Langs de oever komt op twee plekken een smalle gordel met oevervegetatie voor: Riet en Kleine lisdodde. Op 20% van het terrein heeft sterke verruiging plaatsgevonden (bedekking ruigtesoorten >50%).

*Vastgestelde soorten beschermde en bedreigde planten in fort 't Hemeltje in 2010. RL = Rode lijst, met vermelding van categorie (GE = gevoelig, KW = kwetsbaar, BE = bedreigd, EB = ernstig bedreigd). *=aangeplant.*

Soort	Beschermd	RL
Grote kaardenbol	Tabel 1	
Goudhaver		GE
Kamgras		GE
Gewone agrimonie		GE

3.2 Vissen

Vastgestelde soorten vissen met bijbehorende indicatie van de aantallen in 't Hemeltje in 2010.

Soort	Aantal	Beschermd
Karper	Enkele	
Ruisvoorn	Enkele	
Snoek	Enkele	
Driedoornige stekelbaars	100-tallen	
Baars	10-tallen	

3.3 Broedvogels

Er zijn twee broedvogelsoorten aangetroffen waarvan de nestplaatsen jaarrond beschermd zijn:

- In de dienstwoning aan de noordzijde van het fort broedt de Huismus.
- Een Buizerd broedt in de bomenrij langs de zuidoever van de fortgracht.

3.4 Zoogdieren

Voorkomen van vleermuizen in de winter in de gebouwen van Fort 't Hemeltje (info SBB).

	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Totaal aantal vleermuizen	18	12	5	7	11	10
Aangetroffen in Gebouw A	16	10	5	7	11	8

In 2011 heeft Staatsbosbeheer de Zoogdierverseniging een opdracht verleend voor onderzoek naar alle vleermuisfuncties van het fort en het formuleren van adviezen ten aanzien van de herontwikkeling van het fort. Geconcludeerd is dat in gebouw A vaste verblijfplaatsen van met name gewone dwergvleermuizen aanwezig zijn en dat het fort als geheel een functie heeft als jachtlocatie en zomerzwermlocatie.

In totaal zijn voor fort t' Hemeltje vijf *mogelijke* vleermuisfuncties van vier soorten vastgesteld. In Limpens et al 2007 is een overzicht gemaakt van het belang van forten voor verschillende soorten vleermuizen voor de verschillende vleermuisfuncties. In dit rapport zijn voor iedere functie vier of vijf categorieën onderscheiden. Voor diverse soorten zijn diverse functies in 2005 al vastgesteld, en winterfuncties al eerder, maar over het algemeen op basis van een relatief laag aantal dieren (zie Limpens et al. 2007).

	Zomer-verblijf	Tussen-verblijf	Nazomer-zwerm-locatie	Paar-verblijf	Winter-verblijf	Jacht-gebied	Vliegroute/verbindingsroute
Gewone dwergvleermuis	O	-	X	X	X	X	O
Ruige dwergvleermuis	-	-	-	-	-	-	X
Laatvlieger	-	-	-	-	-	O	O
Rosse vleermuis	-	-	-	-	-	O	X
Gewone grootoor	-	-	-	-	X	-	-
Watervleermuis	-	-	-	-	O	-	-
Baardvleermuizen	-	-	-	-	O	O	-
Kleine dwergvleermuis	-	-	-	-	-	-	-
Meervleermuis	-	-	-	-	-	-	-
Franjestaart	-	-	-	-	-	-	-

- = afwezig

O = geen aanwijzingen gevonden in 2011, wel aanwezig geweest in 2000-2005.

X = Aanwezig in goede structuur

in bijlage 5 vindt u een inventarisatietabel waarin de soort en aantallen vleermuizen per gebouw op het fort is opgenomen. Meer gedetailleerde informatie over vleermuizen op fort 't Hemeltje is te vinden in rapportages van de Zoogdierverseniging zoals opgenomen in de literatuurlijst en de downloaden van de website www.zoogdierverseniging.nl.

3.5 Overige

- Er zijn geen beschermde libellen- en dagvlindersoorten aangetroffen tijdens het onderzoek.
- Er zijn geen beschermde muurplanten aangetroffen
- Tijdens het visonderzoek werden larven van de Kleine watersalamander aangetroffen. De Kleine watersalamander is beschermd onder tabel 1 van de Flora- en faunawet.

4. Toekomstig gebruik

De reeds uitgevoerde en nog uit te voeren werkzaamheden en het toekomstig gebruik staat vermeld in onderstaande tabel.

Onderdeel	Werkzaamheden	Bestemming	Gebruik
Loods	Slopen	Gemengd Permanent gebruik	Mogelijkheid tot herbouw t.b.v. kantoorfunctie
Gebouw A	Consolidatie in 2010/2011 uitgevoerd + optimalisatie binnenklimaat voor vleermuizen	Natuur	Vleermuishotel. Betreding alleen t.b.v. vleermuisonderzoek
Gebouw B	Consolidatie in 2010/2011 uitgevoerd	Gemengd Afwisselend gebruik	Onderdeel wandelroute, locatie voor educatie- en informatie
Gebouw D	Consolidatie in 2010/2011 uitgevoerd	Rechterdeel: natuur Linkerdeel: gemengd Extensief gebruik	Rechterdeel: ingericht als vleermuishotel linkerdeel: opslaglocatie
Gebouw E	Consolidatie in 2010/2011 uitgevoerd	Gemengd Afwisselend gebruik	Gebruikt als eenvoudige vergader- en verzamelgebouw voor o.a. excursies.
Bomvrije Kazerne (F)	Restauratie en transformatie in 2013	Gemengd Permanent gebruik	Hoogwaardige kantoorfunctie met uitzondering van de historische keuken
Woning (gebouw G), tuin en schuren	Geen	Gemengd Permanent gebruik	Reguliere bewoning
Gracht	Geen	Water	Aalvis en schubvisrecht verhuurd
Buitenfort	Geen	Natuur	Rondgaand wandelpad
Voorterrein	Inrichting parkeervoorziening 55 plaatsen	Gemengd Permanent gebruik	Parkeervoorziening
Binnenterrein	Alleen wanneer financiële middelen beschikbaar: verwijderen overtollig asfalt	Gemengd Permanent gebruik	Verkeer
Overig	Wandelpad (gras) met markeringen	Natuur	Openbaar toegankelijk wandelpad

Bovengenoemde bestemmingen worden op kaart opgenomen in het ontwerpbestemmingsplan fort 't Hemeltje.

5. Toetsing werkzaamheden en toekomstig gebruik aan Flora- Faunawet

Er vinden geen werkzaamheden plaats nabij de groeiplaatsen van de rode lijstsoorten. Bij de realisatie van de wandelroute (niet verhard) worden de groeiplaatsen van rode lijstsoorten gemedan. Er vinden geen werkzaamheden plaats nabij de vaste broed- of verblijfplaatsen van beschermde vogelsoorten. Werkzaamheden aan bomen en struiken worden uitgevoerd buiten het broedseizoen om verstoring van eventueel aanwezige broedvogels te voorkomen.

De nieuwe gebruiksvormen van gebouw B en E zullen leiden tot het definitief verdwijnen van een overwinteringsfunctie voor vleermuizen. Deze gebouwen werden echter zeer incidenteel door één of twee vleermuizen gebruikt als winterverblijfplaats. De in 2010-2011 inrichtingsmaatregelen in gebouwen A en D zijn erop gericht om tot een gebruik door grotere aantallen vleermuizen in de winterperiode te komen. Hiermee wordt het beperkte negatieve effect ruimschoots gecompenseerd. Het gebruik van verlichting achter de bomvrije kazerne zal sterk worden beperkt om verstoring van vleermuizen te voorkomen. Er zal hier alleen de ARBO verplichte noodverlichting worden aangebracht (vleermuisvriendelijke LED's). De Zoogdiervereniging concludeert dat, omdat de nieuwe ontwikkelingen zich vooral richten op F (kazerne) en M (loods), bij de herontwikkeling geen vleermuisfuncties verloren gaan en er geen compensatie nodig is.

Er vinden geen werkzaamheden plaats in de gracht en oevers. Uitvoering van het project heeft dan ook geen effect op aanwezige vissen en amfibieën.

Door van der Goes en Groot is geconcludeerd dat de werkzaamheden en het toekomstig gebruik van dusdanige aard zijn dat er geen sprake is van negatieve effecten op de aangetroffen beschermde soorten en de huidige natuurwaarden.

De grootste ingreep is de aanleg van een parkeerterrein buiten het fort. Het gaat hier momenteel om een grasveld met lage natuurwaarden. Van der Goes en Groot schat in dat de in de toekomst hogere recreatiedruk nauwelijks nadelige gevolgen zal hebben voor de huidige aanwezige natuurwaarden. Bovenstaande conclusies maken het aanvragen van een ontheffing op de Flora- en Faunawet is nodig.

6. Toetsing werkzaamheden en gebruik aan Ecologische Hoofdstructuur

De werkzaamheden en het toekomstig gebruik dienen ook te worden getoetst aan het Nee, tenzij principe van de Provincie Utrecht. Hiertoe heeft Staatsbosbeheer de 'Beslisboom Nee tenzij EHS' ingevuld, deze is volledig bijgevoegd in bijlage 6. Onderstaand een onderbouwing van de toetsing op aantasting op 4 hoofdaspecten:

A1. De aanwezigheid van zones met bijzondere ecologische kwaliteit, actuele natuurwaarden.

Toetsingscriterium: Op grond van de provinciale natuurwaardering: aantasten van gebieden met de natuurwaarden 'uitstekend' en 'goed'. De natuurwaardering van fort 't Hemeltje wordt door de Provincie Utrecht als 'goed' beschouwd. Daarnaast heeft Staatsbosbeheer in deze beoordeling ook de onderzoeksgegevens van Ecologisch onderzoeks- en adviesbureau Van der Goes en Groot en bureau Natuurbalans-Limes Divergens beschouwd.

Door van der Goes en Groot wordt geconcludeerd dat de werkzaamheden en het toekomstig gebruik van dusdanige aard zijn dat er geen sprake is van negatieve effecten op de aangetroffen beschermde soorten en de huidige natuurwaarden. De grootste ingreep is de aanleg van een parkeerterrein buiten het fort. Het gaat hier momenteel om een grasveld met lage natuurwaarden. Van der Goes en Groot schat in dat de in de toekomst hogere recreatiedruk nauwelijks nadelige gevolgen zal hebben voor de huidige aanwezige natuurwaarden. Met de inrichting van het grasveld voor het fort als parkeervoorziening neemt het oppervlakte van het grasland af. Het betreft hier echter een grasveld met zeer lage natuurwaarde, waar ook met optimaal beheer geen hogere waarde mogen worden verwacht. Daarmee wordt de aantasting als zeer beperkt beoordeeld. De provinciale natuurwaardering 'goed' voor het fort is naar inziens van Staatsbosbeheer en historische en actuele gegevens gebaseerd op het fort zelf en niet het grasveld voor het fort, wat het natuurdoeltype kruiden- en faunarijk grasland heeft. De aanduiding Kruiden- en faunarijk grasland als laagste kwaliteit natuurdoeltype kan worden gezien onderstreping onze analyse.

Conclusie: De werkzaamheden en nieuwe gebruik leiden **niet** tot een significante aantasting van de bestaande natuurwaarden. Voor argumentatie hiertoe wordt u verwezen naar bovenstaand hoofdstuk 5; toetsing aan Flora- en faunawet.

A2. De aanwezigheid van zones met bijzondere ecologische kwaliteit, actuele natuurwaarden. Oude boskernen.

Toetsingscriterium: Aantasten van oude boskernen van de categorie 'zeer waardevol' en 'bijzonder waardevol'.

Conclusie: Ter plaatse van fort 't Hemeltje is **geen** oude boskern aanwezig.

A3. De aanwezigheid van zones met bijzondere ecologische kwaliteit, potentiële natuurwaarden

Ambities en Natuurdoeltypen Hemeltje

Provincie Utrecht natuurdoeltypen fort 't Hemeltje

code	natuurdoeltype	betreft
N4.02	Zoete plas	Gracht
N12.02	Kruiden- en faunarijk grasland	Grasland voorfort, grasland lage delen van het fort
N12.03	Glanshaverhooiland	Graslanden op de wallen van het fort
N14.03	Haagbeuken essenbos	Bossages op het fort, buitenfort

De parkeerplaats wordt gerealiseerd ter plaatse van natuurdoeltype kruiden- en faunarijk grasland. Dit grasland vertegenwoordigd lage natuurwaarden en heeft vanwege de schaduwrijke ligging geen potentie om door middel van optimaal beheer zich te ontwikkelen tot waardevoller grasland zoals een glanshaverhooiland. Het kappen van deze bomen is om meerdere redenen niet wenselijk; deze hebben een belangrijke functie voor vleermuizen en vogels en zijn daarnaast van cultuurhistorische en landschappelijke waarde. De ondergrond ter plaatse van het grasland bestaat uit vrij droog en geroerde kleiige bodem. Ter plaatse van het grasland ontbreekt een natuurlijke gradiënt die voor glanshaverhooilanden van belang zijn.

Op de ambitiekaart van de provincie Utrecht is op het buitenfort, grenzen aan de fortweg een ambitie voor gewenst beheertype beschreven; namelijk 20% Dennen-, eiken en beukenbos (N15.02) en 80% Vochtig bos met productie (N16.02). Het project heeft geen enkel effect op deze ambitie.

Abiotische factoren

Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden op fort 't Hemeltje zullen als gevolg van deze werkzaamheden tijdelijk (periode februari-september 2013) sprake zijn van meer geluid (machines), stof (o.a. boren en zagen) en verstoring door mensen. Dit is inherent aan het uitvoeren van werkzaamheden. De meeste werkzaamheden vinden binnen (in de kazerne) plaats. De aannemer zal worden gestimuleerd om overlast te beperken en gebruik te maken van energie- en geluidbeperkende machines.

Het toekomstig gebruik van fort 't Hemeltje heeft geen effect op de abiotische factoren. Het gebruik van het kantoorpand zal door de week zorgen voor aankomende en vertrekkende kantoor mensen in de ochtend en middag. De wandelroute zal tijdens de lunchpauze wandelaars aantrekken, evenals reguliere bezoekers in het weekend. De wandelroute zorgt voor betere

geleiding van bezoekers en voorkomt kriskras betreden van het fort. 's Avonds wordt het fort met een hekwerk afgesloten. Verlichting wordt alleen ter plaatse van de kazerne en de parkeerplaats op het buitenfort (zeer spaarzaam) toegepast. Er komt geen horeca op het fort of een andere grote publiekstrekker. Het kantoorpand in de kazerne wordt duurzaam ingericht en voorzien van duurzame installaties en voorzieningen (o.a. grijswatersysteem, CO₂ detectoren etc.). De huurder van het pand is zelf gespecialiseerd in duurzame oplossingen en streeft naar een zo duurzaam mogelijk gebruik van het pand en zijn omgeving. De geluidsbelasting zal worden verminderd ten opzichte van het bestaande gebruik.

Conclusie

Het project veroorzaakt **geen** significante aantasting van door de provincie geplande potentiële natuurdoelen en ambities.

B. Gebieden die bepalend zijn voor de aaneengeslotenheid en robuustheid van de EHS.

Toetsingscriterium: Opsplitsing of verkleinen van een gebied.

De bestaande loods wordt gesloopt. In het bestemmingplan wordt de ruimte geboden dat deze in toekomst mag herbouwd op hetzelfde grondvlak. De kazerne krijgt een nieuwe functie en een kleine uitbouw. Die uitbouw wordt gerealiseerd in het grondlichaam van de kazerne en veroorzaakt dan ook geen verkleining van natuuroppervlak.

Ter plaatse van het voorfort wordt op het grasveld de bestaande informele parkeervoorziening ingericht als halfverharde parkeervoorziening voor 55 auto's (zie tekening in bijlage 6). Het aantal parkeerplekken is gerelateerd aan de toekomstige kantoorfunctie op het fort alsmede reguliere bezoekers en is afgesproken in het bestuurlijk akkoord tussen Staatsbosbeheer, Provincie Utrecht en gemeente Houten.

Het grasland vertegenwoordigt lage natuurwaarden en heeft vanwege de schaduwrijke ligging, ondergrond en ontbrekende gradiënt geen potentie om door middel van optimaal beheer zich te ontwikkelen tot waardevoller grasland zoals een glanshaverhooiland.

Het verlies van een beperkt oppervlak kruiden- en faunarijk grasland wordt naar inzicht van Staatsbosbeheer ruimschoots gecompenseerd doordat het beheer van de glanshaverhooilanden vanaf 2013 wordt geoptimaliseerd waardoor een grote kwaliteitslag mag worden verwacht (zie ook hoofdstuk 8).

De laanbomen langs de oprit van het fort blijven ongemoeid. Ook de overige monumentale en ecologisch waardevolle bomen ter plaatse van het parkeervoorziening worden gespaard. Ook de bossage tussen de parkeervoorziening en de fortweg wordt niet aangetast.

Conclusie: De herontwikkeling van het fort leidt per saldo **niet** tot versnippering en/of verlies aan natuuroppervlakte.

C1. De aanwezigheid van bijzondere soorten (Flora- en faunawet).

Toetsingscriterium: Negatieve gevolgen voor beschermde soorten uit tabel 2 en 3 Flora- en Faunawet.

Op het fort zijn broedvogels (tabel 2) vastgesteld. Het betreft de Huismus ter plaatse van woning, een Buizerd ter plaatse van het buitenfort en mogelijk een IJsvogel ter plaatse van de gracht.

Vanwege de vastgestelde en verwachte aanwezige broedvogels worden de werkzaamheden buiten het broedseizoen uitgevoerd. Het nieuwe gebruik van fort zal geen effect op de verblijfplaatsen van deze soorten.

In gebouw A zijn vaste verblijfplaatsen van verschillende vleermuizensoorten (allen tabel 3) aanwezig. Daarnaast zijn incidenteel in gebouwen B, D en E enkele vleermuizen aangetroffen. Het fort heeft als geheel een functie als jachtlocatie en zomerzwermlocatie. Gebouwen A en D zijn in 2010-2011 volledig inricht als 'vleermuishotel'. Het uitvoeren van werkzaamheden en het nieuwe gebruik van het fort heeft geen negatief effect op de vleermuispopulatie.

De Zoogdiervereniging heeft aanbevelingen gedaan om de huidige structuur van het groen te optimaliseren voor de verschillende vleermuisfuncties (beschutte locaties jachtgebied en zwermen, beschutting winterverblijf). Het betreft aanpassing van de begroeiing op de zuidwest zijde en de noordzijde en windbeschutting voor de ingang van winterverblijfplaatsen A en D. Door deze optimalisatie wordt het binnenklimaat verbeterd, kunnen de deels met overwintering verweven functies zoals zwermen en tussenverblijf zich dan ook ontwikkelen en worden de jachtmogelijkheden verbeterd. Staatsbosbeheer zal de aanbevelingen van de Zoogdiervereniging uitwerken en onderdeel maken van het nog op te stellen beheerplan (zie 10).

Conclusie: De herontwikkeling van het fort heeft **geen** negatieve gevolgen voor beschermde soorten uit de Flora- en faunawet. Wanneer de optimaliseren van de groenstructuur wordt uitgevoerd zal er sprake zijn van een verbetering voor de vleermuispopulatie.

C2. De aanwezigheid van bijzondere soorten (bedreigde soorten van de Rode lijsten en Oranje lijsten).

Toetsingscriterium: Negatieve gevolgen voor bedreigde soorten uit de categorieën 'bedreigd', 'ernstig bedreigd' of 'op het punt van verdwijnen' van de Rode en/of Oranje Lijsten.

Op het fort zijn de volgende rode en oranje lijst-soorten aangetroffen: Kamgras, Goudhaver, Gewone Agrimonie, Huismus, IJsvogel en diverse vleermuissoorten. Er vinden geen werkzaamheden plaats op of nabij deze soorten ofwel er zijn reeds specifieke maatregelen getroffen ter verbetering van deze soorten (vleermuizen).

Conclusie: De werkzaamheden en het nieuwe gebruik heeft **geen** negatieve gevolgen voor de aanwezige Rode- en/of Oranje lijstsoorten

D1. De aanwezigheid van essentiële verbindingen (verbindingen tussen natuurgebieden zoals ecologische verbindingzones, ecoducten en faunavoorzieningen)

Toetscriterium: Door ingreep wordt een verbinding 'ernstig belemmerd', dan wel kan niet meer gerealiseerd worden.

Conclusie: Het fort maakt geen deel uit van een essentiële verbinding. Dit project veroorzaakt dan ook **geen** significante aantasting van de essentiële verbindingen tussen natuurgebieden.

D2. De aanwezigheid van essentiële verbindingen (foerageer- en migratieroutes, corridors)

Toetsingscriterium: Door een ingreep wordt een verbinding ernstig belemmerd dan wel kan niet meer gerealiseerd worden.

Lijnvormige elementen (bomenlanen) in het landschap en water zijn van groot belang voor vleermuizen als jachtgebied en/of vliegroute. Brede barrières in de infrastructuur zorgen dat de locatie moeilijk bereikt wordt. Specifiek voor fort 't Hemeltje geldt dat voor de Ruige dwergvleermuis en Rosse vleermuis is aangetoond dat deze gebruik maken van een aanvliegroute. Mogelijk geldt dit ook voor de Laatvlieger en Gewone Dwergvleermuis. Fort 't Hemeltje vormt samen met fort bij Vechten, fort Rijнауwen en de Amelisweerd een zogenaamde hotspot voor vleermuizen en hebben een sterke onderlinge relatie tot elkaar.

Binnen het project worden geen werkzaamheden verricht die de vliegroutes van en naar fort 't Hemeltje verstoren.

Conclusie: Het project veroorzaakt geen significante aantasting van de verbinding in of aan de rand van kerngebieden.

De geplande werkzaamheden en toekomstig gebruik van fort 't Hemeltje past in het landelijke en provinciale beleid 'behoud door ontwikkeling'. Herbestemming van de kazerne en inrichting van een parkeervoorziening op het buitenfort zorgt ervoor dat met de opbrengsten van de verhuur het beheer en onderhoud van het gehele fort (de gebouwen én de terrein) duurzaam gegarandeerd kan worden. Het project heeft daarmee ook een maatschappelijk belang; de financiering van het onderhoud van deze Rijksmonumenten is namelijk een zeer moeilijke opgave welke door middel van dit project goed geregeld wordt. Daarmee kan Staatsbosbeheer ook het natuurwaarde minimaal handhaven of versterken en de openbare toegankelijkheid en veiligheid voor bezoekers garanderen.

In het bestemmingsplan wordt per gebouw in de regels en op de verbeelding aangegeven welke functie het gebouw krijgt zoals weergegeven in de tabel in hoofdstuk van dit rapport.

Toetsing van het project (uitvoering van de werkzaamheden en toekomstig gebruik) op aantasting van de Ecologische Hoofdstructuur op basis van de vier bovenstaande hoofdaspecten heeft geleid tot de conclusie dat er geen sprake is van significante aantasting, ook niet bij combinatie van de aspecten

7. Uitvoering werkzaamheden

Bij de uitvoering van de werkzaamheden op het fort in 2013 zal Staatsbosbeheer in ieder geval zorgen dat:

- Voorafgaande en gedurende de werkzaamheden een ecologisch begeleider in het kader van de Zorgplicht regelmatig controles uitvoert op de eventuele aanwezigheid van broedvogels, zoogdieren en beschermde flora.
- De aannemer van het werk een door Staatsbosbeheer opgesteld ecologisch werkprotocol wordt beschikbaar en verplichtgesteld krijgt
- Versturende werkzaamheden (zoals slopen en kappen van bomen en struiken) buiten het broedseizoen worden uitgevoerd om verstoring van broedvogels te voorkomen. Wanneer er toch in de broedtijd moet worden uitgevoerd, dan worden de bomen en struiken vooraf door een deskundige gecontroleerd op de aanwezigheid van bezette vogelnesten. Als deze worden aangetroffen, worden de betreffende werkzaamheden stilgelegd totdat de vogels het nest uit eigen beweging hebben verlaten

8. Beheerplan en monitoring

Staatsbosbeheer gaat in 2012-2013 een nieuw natuurbeheerplan opstellen voor het fort. De herbestemming van het fort (verhuren van kazerne) maakt dat Staatsbosbeheer meer middelen ter beschikking krijgt waardoor Staatsbosbeheer het bestaande natuurbeheer kan optimaliseren. Concreet zal die optimalisatie ondermeer betekenen:

- Invoeren van hooilandbeheer ter plaatse van glanshavergraslanden (ipv klepelen)

- Aanpassing van de begroeiing op de zuidwestzijde en de noordzijde ten behoeve verbetering omstandigheden jachtfunctie voor vleermuizen
 - Verbetering visstand in relatie tot bevissing
 - Realisatie windbeschutting voor de ingang van winterverblijfplaatsen A en D.
 - Het herstellen van gaten in bomenrijen en opgaande beplanting.
- Staatsbosbeheer maakt bij aanplant altijd gebruik van inheems en gebieds/streekeigen materiaal. worden gebruikt;

Bij het opstellen van het natuurbeheerplan zal overleg worden gezocht met provincie Utrecht en de Zoogdiervereniging.

9. Wijzigingsbevoegdheid

In het bestemmingsplan is de nieuwbouw van twee paviljoens als wijzigingsbevoegdheid opgenomen. Omdat de realisatie op dit moment nog niet wordt voorzien dient wanneer deze plannen concreet worden het effect van deze paviljoens op de werking van de Ecologische Hoofdstructuur door middel van een volledig Nee, tenzij onderzoek getoetst te worden.

10. Rijksweg A27

Opgemerkt wordt dat het effect van de verbreding van de A27 op de werking van het fort in de Ecologische Hoofdstructuur niet meegenomen is in deze analyse. Wanneer de verbreding leidt tot een significante aantasting zal de initiatiefnemer compenserende maatregelen moeten treffen. De effecten van de verbreding van de Rijksweg ligt buiten de scope van Staatsbosbeheer. Uiteraard zal Staatsbosbeheer zich in zetten voor minimaal handhaving van de bestaande en potentiële natuurwaarden op het fort.

Literatuurlijst

- 1 Ondersteboven van de waterlinie; onderzoek naar gebruik door vleermuizen, knelpunten en mogelijkheden tot duurzame ontwikkeling in de Nieuwe Hollandse waterlinie, Zoogdiervereniging, rapportnummer 2006.54.1/2, juni 2007
- 2 Ondersteboven van de waterlinie; onderzoek naar gebruik door vleermuizen, knelpunten en mogelijkheden tot duurzame ontwikkeling in de Nieuwe Hollandse waterlinie, onderzoeksrapport, Zoogdiervereniging, rapportnummer 2006.54.3, juni 2007
- 3 Vleermuisfuncties van Fort 't Hemeltje en enkele adviezen t.a.v. de restauratie en de functiewijzigingen, Zoogdiervereniging, rapportnummer 2011.43, maart 2012
- 4 Vegetatie- en plantensoortenkartering forten Hollandse Waterlinie 2010, Fort Tienhoven, Fort op de Ruigenhoekse Dijk, Fort Rijnauwen, Fort bij Vechten, Fort het Hemeltje en Nieuw Wulven, Natuurbalans – Limes Divergens, 2011
- 5 Fort 't Hemeltje Inventarisatie beschermde flora en fauna 2010, Van der Goes en Groot, G&G-rapport 2010-17, 2010

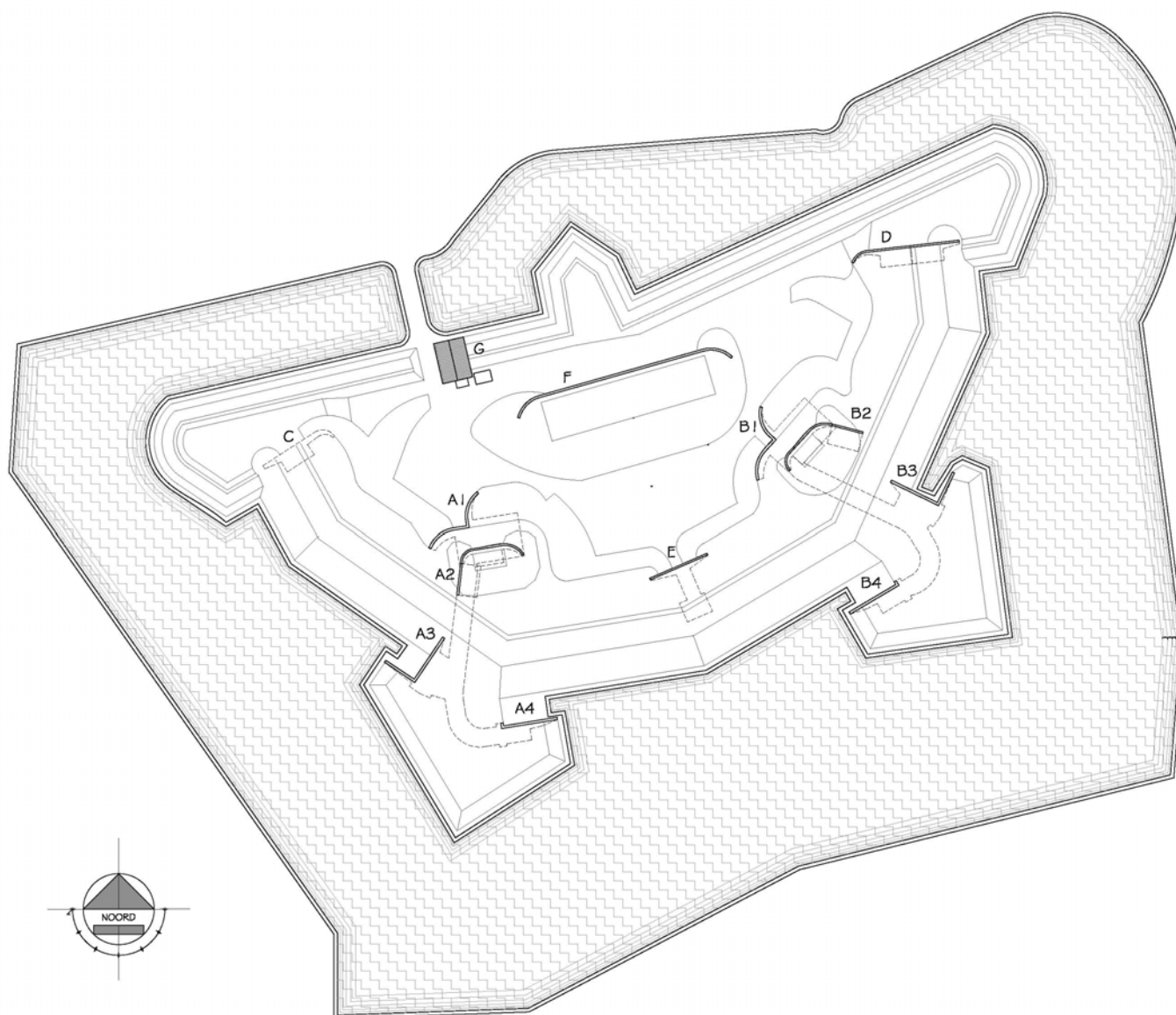
Bijlagen

- 1: Ligging fort 't Hemeltje
- 2: Luchtfoto fort 't Hemeltje
- 3: Plattegrond gebouwen fort 't Hemeltje
- 4: Beschrijving gebouwen fort 't Hemeltje
- 5: Vleermuizen op fort 't Hemeltje
- 6: Rapportage Beslisboom Nee tenzij
- 7: Tekening realisatie parkeervoorziening

Bijlage 2: Luchtfoto fort 't Hemeltje

bijlage 3: Plattegrond gebouwen fort 't Hemeltje

Bijlage 4: Beschrijving gebouwen fort 't Hemeltje

Het **AARDWERK** van het Fort 't Hemeltje uit 1878-1880 heeft een rechthoekige grondvorm welke door een GRACHT omgeven is. Op de hoeken bevinden zich bastions. De twee bastions aan de noordzijde zijn, vanwege hun afgeronde vorm, zogenaamde pseudo-bastion. Op de middenas van de noordelijke courtine is voor het geschut een driehoekvormige aarden uitstulping aangelegd ter flankering van de noordzijde. De entree tot het fort bevindt zich aan de noordwestzijde. Langs de randen van het fort is een aarden wal aangelegd, waarin een tweetal flankbatterijen en oorspronkelijk drie losse remises of wachtlokalen zijn gebouwd. Aan de zuidzijde bevinden zich in de wal nog vijf geschutsemplacementen, welke thans grotendeels door struikgewas overwoekerd zijn.

Een bij de ingang op het fort gelegen bomvrije **DIENSTWONING (gebouw G)** voor de wachter van het fort uit 1878-1880 is een vrijstaand woonhuis op rechthoekige plattegrond, bestaande uit één bouwlaag onder een met gesmoorde kruispannen gedekt zadeldak, dat in 1920 is aangebracht.

In de keel van het zuidwestelijke bastion ligt de uit 1878-1889 stammende grondgedekte **FLANKBATTERIJ A** met POTERNE en REMISE A. Het gemetselde front bestaat uit een licht gebogen muur met links een drielaags rondboogvormige ingangspartij tot de poterne.

In de noordelijke courtine van het fort staat de grondgedekte **BOMVRIJE KAZERNE (gebouw F)** die blijkens een stichtingssteen dateert uit 1878-1880. Het betreft een gebouw van acht traveeën lang en twee bouwlagen onder een aarden dekking.

In de keel van het zuidoostelijke bastion is de uit 1878-1880 daterende **FLANKBATTERIJ B** met POTERNE en REMISE gelegen. Deze batterij is qua opzet nagenoeg een spiegelbeeld van **flankbatterij A**.

De uit 1878-1880 stammende **REMISE E** is gelegen in de aarden wal tussen de flankbatterijen A en B en de bomvrije kazerne F. Het gemetselde front bestaat uit een rechte muur met afgeschuinde ovenhoeken.

De uit 1887-1880 stammende **REMISE met WACHTLOKAAL D** is gelegen in de keel van het rondeelachtige aardwerk op de noordoost punt. Het gebouw D is in 1885 aan de rechterzijde uitgebreid met een volume van puin- of brikkebeton.

Een op het noordwestelijk pseudobastion gelegen gietstalen **KOEPELKAZEMAT** uit 1939. De betonnen kazemat, waarvan de gietstalen koepel is verdwenen, heeft een rechthoekige grondvorm.

Bijlage 5: Vleermuizen op fort 't Hemeltje

2005	Gebouw A beneden	Gebouw B beneden	Remise boven B	Gebouw E	Kruitkamer	Totaal
Baard	1		2			3
Grootoor	1					1
Dwerg	5					5
indet	1					1
	8		2			10

2006	Gebouw A	Gebouw B	Remise boven B	Gebouw E	Kruitkamer	Totaal
Baard						
Grootoor	2					2
Dwerg	9					9
	11					11

2007	Gebouw A	Gebouw B	Remise boven B	Gebouw E	Kruitkamer	Totaal
Baard	2					2
Grootoor	2					2
Dwerg	3					3
	7					7

2008	Gebouw A	Gebouw B	Remise boven B	Gebouw E	Kruitkamer	Totaal
Baard						
Grootoor	1					1
Dwerg	4					4
	5					5

2009	Gebouw A	Gebouw B	Remise boven B	Gebouw E	Kruitkamer	Poterne	Totaal
Baard	1						
Grootoor					1	1	2
Dwerg	9						9
	10				1	1	12

2010	Gebouw A	Gebouw B	Remise boven B	Gebouw E	Kruitkamer	Totaal
Baard	1					1
Grootoor		2				2
Dwerg	15					15
	16	2				18

Formuliernummer: 23476739

Datum invoer: 26-09-2012

Projectnaam: ddd

Projectadres: ddd

Beslisboom Nee Tenzij Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

Pagina 2

U heeft een plan en start een verkenning naar de haalbaarheid.

Eerste vraag daarbij is of het project planologisch is toegestaan: past het binnen het bestaande bestemmingsplan van de gemeente? U moet daarbij zowel letten op de Bestemmingenkaart/Plankaart/Verbeelding als op de Regels. Steeds vaker kunt u via internet het bestemmingsplan raadplegen, of op het gemeentehuis.

NOOT: De komende vragen gaan steeds uit van 1 project, of een combinatie van ruimtelijk samenhangende projecten. Is er sprake van **meerdere losse projecten**? Dan moet u deze vraag voor elk project apart beantwoorden. Dit is vaak het geval bij een bestemmingsplan voor een deel van de gemeente (bestemmingsplan Buitengebied), of voor een dorpskern. In dat geval stelt de provincie het zeer op prijs als het bestemmingsplan een opsomming bevat van alle nieuwe ontwikkelingen. Zo is voor burgers en overheden in één oogopslag duidelijk waar gelezen moet worden. Als verderop uit de vragen blijkt dat een Nee Tenzij-onderzoek nodig is, moet dat voor alle nieuwe ontwikkelingen worden verricht. Het verdient dan aanbeveling dit onderzoek door een ecologisch adviesbureau te laten verrichten. Daarbij kan een combinatie worden gezocht met het Flora- en faunawet-onderzoek en met eventuele onderzoeken over Natura 2000/Natuurbeschermingswetgebieden.

Past uw project binnen het (vigerende) bestemmingsplan?

Nee, het past niet binnen het bestaande (vigerende) bestemmingsplan.

Pagina 4

Er is een nieuw bestemmingsplan nodig.

NOOT: in bepaalde gevallen wordt van deze conclusie afgeweken. Ondermeer moet worden gedacht aan projecten die vallen onder de Crisis en Herstelwet en de Wet algemene bepaling omgevingsrecht.

Overlegt u met de gemeente over de kansen op instemming met een nieuw bestemmingsplan voor het project. Als de kansen u voldoende lijken, moet u het plan concreet maken. Dit is nodig om een bestemmingsplan te kunnen opstellen en

om de volgende vragen goed te kunnen beantwoorden.

De EHS omvat een netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden, tussenliggende agrarische gebieden met natuurwaarden en verbindingen daartussen. De provincie heeft de EHS opgenomen binnen de zogenoemde Groene Contour, waarvoor het Nee Tenzij-regime geldt.

Zie de 'Kaart gebieden binnen Groene Contour' (zie hieronder voor de link).

Ligt het project in de Groene Contour?

Ja

Pagina 7

Een categorie kleine projecten heeft zo weinig negatieve gevolgen dat ze vanuit het Nee Tenzij-regime worden toegestaan - mits de projectlocatie is verstoord en direct aansluit op bestaande bebouwing. De uitzondering geldt uitsluitend voor:

- Woningen: vergrotingen tot 600 m³, behalve voor kleine woningen met een specifieke geschiedenis. Groei tot 250 m² is altijd aanvaardbaar;
- Vergroting van bijgebouwen bij woningen tot 50 m²;
- Bedrijfsgebouwen: uitbreidingen tot 100 m² en maximaal 15%;
- Instellingen: uitbreidingen van 150 m²;
- Parkeerterreinen: uitbreidingen van bestaande terreinen tot 150 m²;
- Verblijfsrecreatiecomplexen: voorwaarden intensiveren (vergroten omvang of aantal accommodaties) binnen het bestaande bestemmingsvlak voor verblijfsrecreatie:
 - Binnen dit bestemmingsvlak mogen geen natuurwaarden voorkomen die tot essentiële EHS-verbindingen behoren (zoals foerageer- en migratieroutes);
 - Intensiever gebruik van het terrein mag niet resulteren in aanmerkelijke vergroting van de externe verstoring.

Voldoet het project aan de bovenstaande eisen voor uitbreiding van geringe omvang en ligt het op reeds verstoord terrein en nabij de bestaande bebouwing?

Nee

Pagina 9

Is het een omvangrijk project met meer eigenaren en een integraal gebiedsplan?

Wellicht kunt u beter een saldobenadering toepassen. Dit is niet bij voorbaat te zeggen. Naast het provinciale beleid, zie formele tekst, is het belangrijk ook de voorwaarden te lezen die Rijk en provincies hebben gemaakt. Zie Spelregels EHS (hoofdstuk 6, blz. 29 – 33).

Wilt u nader onderzoeken of de saldobenadering voldoende voordelen biedt voor uw project?

Nee

Voor een aantal ontwikkelingen in of nabij de Groene Contour gelden aparte regels. (Vanwege de lange teksten in de PRS en/of PRV, verwijzen we u door naar de integrale tekst: PRS en PRV.)

- Verblijfsrecreatie en permanente bewoning recreatiewoningen (PRS art. 7.2, PRV art. 6.2)
- Golfbanen (PRV 6.1; PRS 7.2/ 7.7)
- Stedelijke uitloop in Landelijk Gebied 1 en 3 (PRV 4.6/; PRS 7.2)
- Groene werklandschappen (PRV 4.12; PRS 7.2)
- Ruimte voor ruimteregeling (PRS 7.5)
- Hart van de Heuvelrug (PRS 7.9/7.12)
- Landgoederen (andere functie bestaande bebouwing, nieuwe landgoederen; PRV 4.13; PRS 7.11)
- Robuuste verbindingen voor zover nog geen EHS (PRV 5.1)

Valt uw project onder één van deze categorieën?

Nee

Nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen op agrarische gronden, die afwijken van het normale agrarische gebruik of de bestaande rechten in het bestemmingsplan, vallen onder het Nee Tenzij-regime. Bijvoorbeeld een uitbreiding van het bouwblok, waarin het bestemmingsplan niet voorziet.

Bij het Nee Tenzij-regime wordt gezien of de nieuwe ontwikkeling gevolgen heeft voor wezenlijke kenmerken en waarden. Als de grond al een agrarische bestemming heeft, wordt alleen getoetst aan aanwezige waarden. Binnen de Groene Contour mag een bedrijf zich in beginsel niet vestigen op een nog niet bestaande agrarische bouwlocatie.

Betreft het een agrarische ontwikkeling, zoals hierboven omschreven?

Nee

Er moet een compleet Nee Tenzij-onderzoek worden verricht.

Gezien de inspanning (tijd, geld), die daarmee gemoeid is, is het verstandig na te gaan of er voldoende kans van slagen is. Bij twijfel kan het ecologisch bureau (zie volgende stap) beter eerst een quickscan maken.

Een deskundig ecologisch adviesbureau onderzoekt of het project leidt tot significante aantasting van de wezenlijke waarden

en kenmerken. Het is verstandig een bureau in te schakelen met ervaring in de Utrechtse werkwijze, omdat die in elke provincie anders is.

- Het project moet voldoende zijn uitgewerkt om de mogelijke aantasting van de Groene Contour te kunnen bepalen;
- Het onderzoek moet worden vastgelegd in een rapport, dat de conclusies voldoende onderbouwt, en toegevoegd wordt aan de Toelichting in het bestemmingsplan;
- De provincie beoordeelt in de bestemmingsplanprocedure of de conclusies voldoende en deskundig zijn onderbouwd;
- Desgewenst beoordeelt de provincie het concept-rapport op volledigheid.

Overigens kan het ecologisch bureau tegelijkertijd het (mogelijk verplichte) onderzoek voor de Flora- en faunawet-, en de Natura 2000/Natuurbeschermingswet verrichten. Als een veldinventarisatie nodig is, kan het een jaar duren voor de uitkomsten bekend zijn. Dat is vanwege het inventarisatieseizoen (broedvogels in voorjaar, planten in zomer, vleermuizen in winter, enzovoorts).

Als het ecologisch bureau inschat dat het project tot significante aantasting kan leiden, is het raadzaam met het bureau te onderzoeken welke **optimalisatie** voor natuur mogelijk is. Onder optimalisatie vatten wij ook het zogenaamde 'plussen en minnen' in het project: naast vermindering van de aantasting (verkleinen van de 'minnen') extra 'plussen' voor natuur zoeken. Plussen kunnen extra terreindelen zijn die worden omgezet in natuurterrein (en ook die bestemming krijgen). Bijvoorbeeld het afbreken van schuren, verkleinen van tuinen, of het concentreren van de niet-natuurfuncties waardoor het plangebied een groter aaneengesloten natuurterrein krijgt. Er moet zekerheid zijn dat deze verkleining van de minnen en het vergroten van de plussen in hetzelfde project worden uitgevoerd! Zo nodig kan een privaatrechtelijk overeenkomst die zekerheid aanvullend waarborgen.

Het ecologisch bureau moet de aantasting onderzoeken op 4 hoofdaspecten (wezenlijke waarden en kenmerken):

- A. Functioneren van het actuele en/of beoogde ecosysteem/natuurdoeltype;
- B. Eenheid of de omvang;
- C. Voorkomen van bijzondere planten- en diersoorten;
- D. Verbinden in of tussen natuurgebieden (tussen gebieden: ecologische verbindingzones).

Wilt u precies weten hoe dat onderzoek verricht moet worden?

Ja

Pagina 17

De aantasting is significant als de EHS op één van de vorige pagina's genoemde 4 hoofdaspecten duidelijk wordt aangetast. Er bestaan geen harde criteria om aan te geven wanneer er sprake is van significant. Dat moet per situatie worden beoordeeld op grond van type aantasting, kwaliteit, kwantiteit en dergelijke. De conclusie die het ecologisch bureau trekt, moet zo op papier zijn onderbouwd dat gemeente en provincie overtuigd zijn van de juistheid. In voorkomende gevallen kan ook de rechter een oordeel geven. De ervaring leert dat deze gedetailleerd naar de inhoudelijke onderbouwing kijkt.

Om te toetsen of er significante aantasting plaatsvindt, zijn gedetailleerdere beoordelingscriteria nodig. Deze criteria worden hierna per hoofdaspect verduidelijkt. Daar waar wij verwijzen naar bestaande informatie op kaarten, is het nodig deze informatie op juistheid te controleren. De informatie kan namelijk verouderd zijn, onvoldoende gebaseerd zijn op de precieze veldsituatie e.d. Deze afwijkingen moeten beschreven worden in de rapportage.

Naar de toetsaspecten...

A1. De aanwezigheid van zones met bijzondere ecologische kwaliteit, actuele natuurwaarden. Natuurwaardering.

Toetsingscriterium: Op grond van de provinciale natuurwaardering: aantasten van gebieden met de natuurwaarden 'uitstekend' en 'goed'.

Om de kwaliteit van natuur te beschrijven, wordt gebruik gemaakt van de 'natuurwaardering van locaties'. Dit is de mate waarin karakteristieke soorten voorkomen, onderverdeeld in een schaal van uitstekend - goed - redelijk - matig. Hiervoor worden gegevens gebruikt die de provincie heeft verzameld in de EcoDataBank. Zie de interactieve kaart met waardering Buiten in Beeld (aankruisen Natuur in linker menu, niet Natuur – beleid).

Enkele voorbehouden:

- Deze berekeningen zijn alleen uitgevoerd op basis van floragegevens;
- Van niet alle plekken in de provincie zijn gegevens in voldoende detail beschikbaar;
- De gegevens zijn minstens enkele jaren oud.

Deze voorbehouden betekenen dat het ecologisch bureau altijd moet checken of de beoordeling in Buiten in Beeld correct is. Naast aanvullend veldwerk moeten ook andere bronnen worden geraadpleegd en moet voor de fauna een waarderingsanalyse worden gemaakt. Het accent ligt bij dit toetsingsaspect op het functioneren van het ecosysteem c.q. het biotoop.

Noot: de waardevolle soorten komen bij het 3e toetsingsaspect terug.

Voor de analyse kunt u gedetailleerde kaartgegevens aanvragen via natuurinfo@provincie-utrecht.nl. Via dit adres kunt u ook een toelichting vragen op de rekenwijze van de natuurwaardering in Utrecht. Overigens moet voor het reguliere RO-traject ook de actuele natuurwaarde in kaart worden gebracht om de passende bestemming te bepalen en voor de natuurtoets ten behoeve van de Flora- en faunawet. De analyse voor het Nee Tenzij-onderzoek is daarmee een aanvulling.

Veroorzaakt dit project een significante aantasting van de actuele natuurwaarde?

Nee

A2. De aanwezigheid van zones met bijzondere ecologische kwaliteit, actuele natuurwaarden. Oude boskernen.

Toetsingscriterium: Aantasten van oude boskernen van de categorie 'zeer waardevol' en 'bijzonder waardevol'.

Oude boskernen zijn actuele groeiplaatsen van autochtone bomen en struiken, die afstammen van oorspronkelijk inheemse flora die na de ijstijd op eigen kracht Nederland heeft bereikt. De groeiplaats kan bos zijn maar ook een houtwal, een enkele boom of struik als relict van het oorspronkelijke bos. Belangrijk is de aanwezigheid van een bosbodem van 150 jaar of ouder. De provincie heeft voor de Heuvelrug de oude boskernen op grond van oude topografische kaarten en veldonderzoek in kaart gebracht. De boskernen zijn in 3 waardeklassen ingedeeld. Deze informatie is verwerkt in de interactieve kaart Buiten in Beeld (de bruine tinten, aankruisen Natuur in linker menu, niet Natuur – beleid).

Omdat de provinciale kartering vooralsnog beperkt is gebleven tot de Utrechtse Heuvelrug, moet het ecologisch

adviesbureau beoordelen of daarbuiten, op de locatie of in de nabijheid, een oude boskern aanwezig is. In het rapport moet staan hoe dit is onderzocht en wat de conclusie is.

Veroorzaakt dit project een significante aantasting van een oude boskern?

Nee

Pagina 20

A3. De aanwezigheid van zones met bijzondere ecologische kwaliteit, potentiële natuurwaarden.

Toetsingscriteria:

1. **Natuurdoelen (UNAT's) zoals af te leiden via de beheertypen zoals vastgelegd in het Natuurbeheerplan (ambitiekaart).**
2. **Abiotische omstandigheden voor bijzondere ecologische kwaliteiten.**

Bij dit aspect is een deskundigenoordeel onmisbaar omdat de criteria niet hard te krijgen zijn. Het is een zelfstandige afweging waarbij de actuele waarden, de potentiële waarden en de abiotische omstandigheden een plaats innemen. Deze weging kan alleen locatiespecifiek worden gemaakt met behulp van basismateriaal op kaarten en in databases. En door aanvullend gericht veldonderzoek.

In het Natuurbeheerplan 2011 is ten opzichte van de eerdere Natuurgebiedsplannen moeilijker te zien welke natuurdoeltypen (UNAT's) de provincie voor de locatie heeft voorzien. Van een deskundig ecologisch bureau mag echter worden verwacht dat zij passende typen kan vastleggen. De potentiële natuurdoelen voor nieuwe natuur zijn te vinden door de volgende stappen te nemen:

1. in het Natuurbeheerplan kaart 9 at/m d de bijpassende gebiedscode bepalen
2. in Bijlage 1 de voor dat gebied aangegeven mix van Beheertypen van de Subsidieverordening Natuur bepalen.
3. in de Index Natuur en Landschap bepalen welke natuurdoeltypen vallen onder de Beheertypen.

Op basis van deze stappen, de kennis over de natuurdoeltypen en de te verzamelen veldgegevens zijn de ter plaatse passende natuurdoeltypen te bepalen. Van belang is steeds locatiespecifiek te zijn. Bijvoorbeeld omdat de formele bodemkaart een schaal van 1:50.000 kent, waardoor lokale afwijkingen gemakkelijk optreden. Het ambitieniveau moet uitgaan van de ambities, zodat bijvoorbeeld een beschikbare kwel of schrale bodem optimaal wordt benut. Het ambitieniveau mag uiteraard niet worden toegeschreven aan de te onderzoeken nieuwe functie. Als bron kunnen diverse kaarten worden gebruikt met grondwater-, bodem- en andere gegevens.

Onder dit toetsingsaspect vallen alle abiotische factoren. Enerzijds in relatie tot de natuurdoeltypen, want die stellen specifieke eisen aan de omgeving. Anderzijds kunnen abiotische factoren negatieve effecten hebben op bijna alle natuurdoeltypen. In dit aspect moeten al deze factoren expliciet worden meegenomen. Met de vraag in hoeverre het te onderzoeken project deze effecten kan veroorzaken en hoe negatief de effecten zijn. Kernbegrippen: verzuring, vermessing, verzoeting, verzilting, verontreiniging, verdroging, vernatting, verandering (over-)stroming, verandering dynamiek, geluid, licht, trillingen, verstoring door mensen, betreding, golfslag, enzovoorts. Er zijn verschillende kaarten beschikbaar met abiotische kwaliteiten die ook voor reguliere plantoetsing worden gebruikt zoals watertoets, aardkundige waarden en stiltegebied. Dit toetsingsaspect is belangrijk en lastig, het is daarom zaak er veel aandacht aan te besteden.

Vragen?

Neem contact op met de afdeling Fysieke Leefomgeving van de provincie Utrecht: 030 - 258 32 94 of [mail](#).

Veroorzaakt dit project een significante aantasting van door de provincie geplande potentiële natuurdoelen?

Nee

Pagina 21

B. Gebieden die bepalend zijn voor de aaneengeslotenheid en robuustheid van de EHS.

Toetsingscriterium: Opsplitsing of verkleinen van een gebied.

De provincie heeft hiervoor geen harde criteria. Beide begrippen staan voor het tegengaan van versnippering. Dat gebeurt middels faunavoorzieningen, ecoducten, het afsluiten van wegen en de afbraak van gebouwen. Ook het verlies aan natuuroppervlakte kan significante gevolgen hebben.

Kleine oppervlaktes van 100 - 150 m² hebben dat in bovengenoemde situaties niet. Oppervlaktes > 1 hectare per definitie wel. Daartussen ligt een nader te onderzoeken grijs gebied.

Veroorzaakt dit project een significante aantasting van de aaneengeslotenheid en robuustheid van de EHS?

Nee

Pagina 22

C1. De aanwezigheid van bijzondere soorten (Flora- en faunawet).

Toetsingscriterium: Negatieve gevolgen voor beschermde soorten uit tabel 2 en 3 Ffw.

De soorten van tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet zijn wettelijk beschermd. (Zie [website Dienst Regelingen](#) en [overzicht beschermde soorten](#).)

Gegevens over beschermde soorten kunt u opvragen bij de provinciale EcoDataBank via natuurinfo@provincie-utrecht.nl.

Overigens kunt alleen door de provincie verzamelde gegevens inzien (in verband met auteursrechten van derden).

De gegevens zijn niet altijd actueel en volledig, zodat aanvullend veldonderzoek nodig kan zijn. Gegevens van beschermde soorten kunnen worden aangekocht bij [het Natuurloket](#).

Verder onderzoek, dat nodig blijkt op basis van een quickscan, vraagt onderzoekstijd in de juiste periode van het jaar. Helaas is het daardoor wel eens nodig het vervolgonderzoek een jaar uit te stellen. Dit onderzoek is echter ook nodig op basis van verplichtingen in de Flora- en faunawet, zodat het Nee Tenzij-onderzoek geen extra onderzoek vraagt.

Veroorzaakt dit project een significante aantasting van de bijzondere soorten zoals genoemd in tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet?

Nee

D1. De aanwezigheid van essentiële verbindingen (verbindingen tussen natuurgebieden zoals ecologische verbindingszones, ecoducten en faunavoorzieningen)

Toetscriterium: Door ingreep wordt een verbinding 'ernstig belemmerd', dan wel kan niet meer gerealiseerd worden.

Ecologische verbindingszones verbinden kerngebieden van de EHS en maken barrières als wegen passeerbaar voor flora en fauna. Rijk en provincie hebben hiertoe verschillende verbindingen aangewezen. Te gebruiken hulpmiddelen:

- Doelsoorten zoals genoemd in het 'Werkdocument Ecologische Verbindingszones provincie Utrecht' (1993) en het Natuurbeheerplan. Helaas niet digitaal beschikbaar; de gedrukte versie is uitverkocht;
- Doelsoorten zoals genoemd in het Rijks- en provinciale beleid wat betreft robuuste verbindingen. (Afsprakendocument LNV - Provincies van november 2003 en technische uitwerking in Handboek voor Robuuste verbindingen (Alterra);
- Eisen verbindingszones per doelsoort zoals onder andere beschreven in modellen Alterra ('Tover'), op te vragen bij provincie of te beoordelen door Quick scan-toetsers. Voor diverse verbindingszones zijn zogenaamde Inrichtingsbeelden gemaakt. Meer informatie bij de afdeling Fysiek Leefomgeving en zie [Onderwerpen op thema](#).

Veroorzaakt dit project een significante aantasting van de essentiële verbindingen tussen natuurgebieden?

Nee

D2. De aanwezigheid van essentiële verbindingen (foerageer- en migratieroutes, corridors, e.d.)

Toetsingscriterium: Door een ingreep wordt een verbinding ernstig belemmerd dan wel kan niet meer gerealiseerd worden.

Dit zijn verbindingen/routes, die binnen kerngebieden van de EHS liggen of aan de rand daarvan. Dieren gebruiken ze om van rust- naar foerageer plaats te komen en onder meer seizoensmigratie. Te denken valt aan bijvoorbeeld wildwissels of bomenlanen voor vleermuizen. Bronnen kunnen zijn de provinciale EcoDataBank (aan te vragen via natuurinfo@provincie-utrecht.nl) en [het Natuurloket](#). Aanvullend onderzoek is nodig, afhankelijk van situatie en voorkomen van soorten in de buurt.

Veroorzaakt dit project een significante aantasting van de verbinding in of aan de rand van kerngebieden?

Nee

Het onderzoek door het ecologisch bureau is verricht op basis van de 4 hoofdtoetsaspecten. Nu kan het oordeel worden geformuleerd. Er zijn 3 situaties mogelijk:

1. Op één van de aspecten is het oordeel: significante aantasting.
2. Op geen aspect is het oordeel significante aantasting, maar als alle aspecten in combinatie overzien worden is het oordeel: significante aantasting.
3. Op geen aspect is het oordeel significante aantasting, ook niet bij combinatie van de aspecten.

Is er sprake van significante aantasting (situatie 1 of 2)?

Nee

Conclusie

Het Nee Tenzij is verder niet aan de orde.

U kunt de reguliere ruimtelijke ordeningsprocedure volgen.

Deze conclusie dient onderbouwd opgenomen te worden in de Toelichting van het bestemmingsplan (met het rapport als bijlage).

